

Forskrift om fornøyelsesinnretninger

Dato	21.06.2017 nr. 907
Departement	Samferdselsdepartementet
Avd/dir	Statens jernbanetilsyn
Publisert	
Ikrafttredelse	01.07.2017
Endrer	FOR-1992-05-15-339, FOR-2011-12-20-1495, FOR-2011-12-20-1496, FOR-2011-12-20-1514
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2017-05-22-30-§4, FOR-2017-05-22-634
Kunngjort	23.06.2017 kl. 14.15
Korttittel	Forskrift om fornøyelsesinnretninger

Hjemmel: Fastsatt av Statens jernbanetilsyn 21. juni 2017 med hjemmel i lov 22. mai 2017 nr. 30 om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven) § 4 annet ledd jf. delegeringsvedtak 22. mai 2017 nr. 634.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Formål

Forskriften skal sikre at fornøyelsesinnretninger blir anlagt, bygget, drevet, vedlikeholdt og fjernet slik at innretningen ikke fører til skade på person, eiendom eller miljø.

§ 1-2. Virkeområde

Forskriften gjelder den som tilbyr fornøyelsesinnretning til bruk for publikum.

Forskriften gjelder fornøyelsesinnretning som er definert i tivoliloven § 3.

Forskriften gjelder ikke den del av fornøyelsesinnretning som faller inn under plan- og bygningslovgivningen.

§ 1-3. Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- a) *fornøyelsesinnretning*: installasjon til bruk for fornøyelsesformål som innebærer risiko og som stiller minimale krav til ferdigheter og hvor brukerne enten bringes i bevegelse eller situasjoner hvor de helt eller delvis ikke har kontroll over egen bevegelse, eller begge deler.
- b) *virksomhet*: foretak, enkeltpersonforetak eller forvaltningsorgan som har driftstillatelse for en eller flere fornøyelsesinnretninger.
- c) *driftstillatelse*: tillatelse til å drive en fornøyelsesinnretning, jf. tivoliloven § 6.
- d) *driftsleder*: leder for driften av fornøyelsesinnretning.
- e) *ulykke*: uønsket eller plutselig hendelse eller en bestemt rekke slike hendelser som fører til død eller alvorlig personskade, betydelige materielle skader på eiendom eller på miljø, og alle andre lignende ulykker.
- f) *alvorlig hendelse*: uønsket hendelse som under andre omstendigheter kunne ha ført til en ulykke.
- g) *hendelse*: enhver annen uønsket hendelse enn en ulykke, som har sammenheng med driften og som innvirker på driftssikkerheten.

§ 1-4. Myndighetene

Statens jernbanetilsyn er tilsynsmyndighet i henhold til tivoliloven kapittel 4.

Statens jernbanetilsyn utsteder driftstillatelse for fornøyelsesinnretninger. Slik tillatelse erstatter ikke plikten til å innhente tillatelse fra andre myndigheter.

Statens jernbanetilsyn kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra denne forskriften.

Kapittel 2. Generelle krav til virksomheten

§ 2-1. Ansvar for virksomheten

Virksomheten har ansvaret for sikker montering, drift, vedlikehold og kontroll på risiko for fornøyelsesinnretningen.

§ 2-2. Driftstillatelse og varsel ved endringer av betydning for driftstillatelsen

Drift av fornøyelsesinnretning krever driftstillatelse. Statens jernbanetilsyn gir driftstillatelse etter at søker har godtgjort at alle tekniske og driftsmessige krav er oppfylt.

Flytting av ikke-mobile fornøyelsesinnretninger krever ny driftstillatelse. Ved andre endringer av fornøyelsesinnretninger, skal dette meldes skriftlig til Statens jernbanetilsyn som skal vurdere om endringen er av en slik art at det er nødvendig å søke om ny driftstillatelse.

Innretningen skal være merket med innretningsnummer fra Statens jernbanetilsyn.

§ 2-3. Søknad om driftstillatelse

Søknad om driftstillatelse sendes Statens jernbanetilsyn på fastsatt skjema.

Søknad om driftstillatelse avgjøres snarest mulig og senest fire uker etter den dato da alle nødvendige opplysninger er fremlagt for Statens jernbanetilsyn.

§ 2-4. Forsikringsplikt

Virksomheten skal være forsikret og ha sikkerhetsstillelse for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av fornøyelsesinnretningen. Ved manglende sikkerhetsstillelse skal Statens jernbanetilsyn tilbakekalle driftstillatelsen. Forsikringsavtale kan inngås for hver fornøyelsesinnretning, eller samlet for virksomhetens fornøyelsesinnretninger.

Ved beregning av forsikringsdekningens og sikkerhetsstillelsens størrelse skal det legges vekt på det skadepotensiale innretningen representerer.

Forsikringsselskapet hvor fornøyelsesinnretningen er forsikret skal varsle Statens jernbanetilsyn om bortfall av sikkerhetsstillelse.

§ 2-5. Varslingsplikt om ulykke og alvorlig hendelse

Hvis det skjer en ulykke med ikke ubetydelig personskade skal virksomheten straks varsle politiet. Varsel skal skje muntlig.

Hvis det skjer en ulykke eller alvorlig hendelse skal virksomheten også varsle tilsynsmyndigheten.

§ 2-6. Rapporteringsplikt om ulykke, alvorlig hendelse og hendelse

Virksomheten skal rapportere skriftlig til Statens jernbanetilsyn om ulykke og alvorlig hendelse. Rapporten skal sendes Statens jernbanetilsyn så snart som mulig og senest innen 72 timer. Hendelse skal rapporteres til Statens jernbanetilsyn innen 8 dager. Rapportering kan skje elektronisk.

Rapportering skal skje på skjema fastsatt av Statens jernbanetilsyn.

§ 2-7. Årsrapport

Statens jernbanetilsyn kan kreve at virksomheter sender inn en årlig rapport om forhold som har betydning for sikkerheten. Statens jernbanetilsyn fastsetter krav til innhold i rapporten og setter frister for innsending.

§ 2-8. Forbud mot overdragelse o.l.

Driftstillatelse kan ikke overdras, herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates til andre.

§ 2-9. Krav om sikkerhetsstyringssystem

Virksomheten skal ha et sikkerhetsstyringssystem. Formålet med sikkerhetsstyringssystemet skal være å styre virksomheten for å kunne drive sikkert.

§ 2-10. Krav til sikkerhetsstyringssystem

Sikkerhetsstyringssystemet skal være dokumentert, og kjent av alle som har oppgaver av sikkerhetsmessig karakter i virksomheten. Dokumentasjonen skal være på norsk, svensk eller dansk. For personell som ikke behersker norsk, svensk eller dansk skal relevante deler av dokumentasjonen oversettes til språk personellet behersker.

Sikkerhetsstyringssystemet skal være tilpasset arten og omfanget av den aktuelle virksomheten, og skal inneholde de bestemmelser som er nødvendige for å ha kontroll med risikoer forbundet med virksomheten.

Sikkerhetsstyringssystemet skal minst omfatte:

- a) Bestemmelser om hvordan sikkerhetsmessig risiko forbundet med driften av virksomheten skal identifiseres og følges opp.
- b) Bestemmelser om kontroll, drift og vedlikehold som sikrer tilfredsstillende sikkerhet.
- c) Krav til kompetanse for personell som har oppgaver som kan påvirke sikkerheten, herunder krav til førstehjelp og redningspersonell.
- d) Beskrivelse av hvordan ansvar og myndighet er fordelt i virksomhetens organisasjon, herunder instruksjoner for driftsleder og annet operativt personell.
- e) Dokumentasjon som tydelig identifiserer den enkelte innretning og inneholder oversikt over tekniske data og driftsdata, historikk, journaler over alle reparasjoner, ombygginger, undersøkelser, prøvinger og kontroller og detaljerte rapporter fra disse. Videre skal dokumentasjonen inneholde utdrag av konstruksjonsunderlag som gir informasjon om identifisering, og inspeksjon utført av uavhengige tredjepart. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig ved drift.
- f) Beredskapsplan for nødsituasjoner. Planen skal minst inneholde:
 - i. Varslingsliste (intern og ekstern).
 - ii. Oversikt over utstyr for førstehjelp og redning, og plassering av dette.
 - iii. For innretninger hvor det er relevant skal det foreligge detaljert redningsplan og rutiner for planlegging og gjennomføring av regelmessige redningsøvelser med etterfølgende evaluering og oppfølging.
- g) For innretninger hvor det er relevant skal det foreligge utstyr for evakuering eller nedfiring av passasjerer innen rimelig tid.
- h) Rutiner for registrering og oppfølging av ulykke, alvorlig hendelse og hendelse. Rutinene skal omfatte umiddelbare tiltak for å redusere virkningene av ulykken eller hendelsen, samt undersøke årsak og fastsette tiltak for å hindre gjentakelse.

§ 2-11. Utleie av fornøyelsesinnretning

Virksomhet som leier ut fornøyelsesinnretning plikter å sikre at leietaker er kjent med innholdet i sikkerhetsstyringssystemet for den aktuelle innretningen. Ved ulykke plikter leietaker å varsle slik det følger av § 2-5.

Virksomhet som leier ut fornøyelsesinnretning plikter å gi leietaker tilstrekkelig opplæring om montering, drift og vedlikehold.

§ 2-12. Akseptabelt sikkerhetsnivå

Fornøyelsesinnretning som er konstruert og drives i overensstemmelse med anerkjent standard vil anses å ha akseptabel sikkerhet, med mindre forskriften inneholder strengere bestemmelser. Hvis en fornøyelsesinnretning har risikoaspekter som ikke er inkludert i anerkjente standarder, må disse vurderes særskilt. En slik vurdering skal dokumenteres. Risikovurderinger skal gjennomføres etter anerkjent standard.

Ved kombinasjoner av deler av anerkjente standarder skal det dokumenteres at det oppnås et akseptabelt sikkerhetsnivå.

Kravene til sikkerhet kan også oppfylles om:

- a) virksomheten kan dokumentere at innretningen holder et tilsvarende sikkerhetsnivå som i anerkjent standard, eller
- b) innretningen tidligere har blitt ansett for å ha akseptabel sikkerhet, eller
- c) innretningen tilfredsstiller kravene i utkast til internasjonal standard.

Statens jernbanetilsyn kan kreve at virksomheten benytter og bekoster uavhengig organ til verifisering av om nødvendig sikkerhet er ivaretatt. Statens jernbanetilsyn kan kreve at et uavhengig organ skal være akkreditert.

§ 2-13. Krav om årlig bruk av uavhengig inspeksjonsorgan

Virksomheten skal årlig benytte og bekoste uavhengig inspeksjonsorgan for teknisk kontroll av fornøyelsesinnretning. Statens jernbanetilsyn kan kreve at inspeksjonsorganet skal være akkreditert.

For oppblåsbare innretninger er det ikke krav om at inspeksjonsorganet skal være uavhengig.

Inspeksjonen skal omfatte hele innretningen med tilleggsutstyr. Intervallene mellom inspeksjonene skal maksimum være som fastsatt i gjeldende standard eller av leverandør om disse er kortere.

Framgangsmåte og innhold i en teknisk kontroll skal følge reglene i relevant standard.

Statens jernbanetilsyn kan gjøre unntak fra kravet om inspeksjon.

Kapittel 3. Krav til drift, driftskontroller og vedlikehold

§ 3-1. Generelle krav til driftspersonellet

Driftspersonellet skal ha nødvendige kunnskaper, ferdigheter, erfaring og personlige egenskaper for de oppgaver som skal utføres. Personell som utfører arbeid som medfører kommunikasjon med brukere eller som må sette seg inn i virksomhetens sikkerhetsstyringssystem skal ha tilstrekkelige språkkunnskaper.

Dersom ikke annet er uttrykkelig bestemt i denne forskriften må driftspersonell være minst 18 år.

§ 3-2. Driftsleder

Virksomheten skal ha driftsleder. Driftsleder må være minst 20 år. Statens jernbanetilsyn skal trekke tilbake driftstillatelsen dersom virksomheten ikke lenger har driftsleder.

Ved skifte av driftsleder plikter virksomheten å sende skriftlig melding til Statens jernbanetilsyn om skiftet, navn på ny driftsleder og tidspunkt for iverksettelse av skiftet.

Driftslederen skal være faglig kvalifisert og ha de nødvendige personlige egenskaper og erfaring som er nødvendig for den daglige drift og vedlikehold. Statens jernbanetilsyn kan fastsette krav til sertifisering av driftsleder. Krav til opplæring, eksamen, erfaring og egenskaper for å oppnå sertifisering fastsettes av Statens jernbanetilsyn.

Driftsleder skal gis myndighet til å treffe tiltak som er nødvendig for å gjennomføre forsvarlig drift og vedlikehold. Driftsleder plikter å stanse drift av fornøyelsesinnretning dersom sikkerhetsmessige hensyn tilsier det.

§ 3-3. Bemanningskrav for fornøyelsesinnretning

Den enkelte innretning skal ha tilstrekkelig antall kvalifisert driftspersonell til stede. Driftspersonellet skal være over 18 år. For enkle fornøyelsesinnretninger er aldersgrensen 16 år.

§ 3-4. Driftspersonellets oppgaver

Driftspersonellet skal sørge for at innretningen drives på en sikker måte. Dersom farlige situasjoner oppstår skal driftspersonellet stanse innretningen eller på annen måte gripe inn for å hindre skade.

§ 3-5. Driftskontroll

Før en innretning tas i bruk for publikum, skal det føres nødvendig kontroll med at den er i driftssikker stand og at alle sikkerhetsfunksjoner virker som de skal.

Det skal føres kontroll av innretningen under drift.

Når driften er avsluttet skal det kontrolleres at alle brukere har forlatt innretningen.

Innretningen skal være avlåst når den ikke er i bruk. Dersom innretningen ikke kan avlås skal det være tydelig skiltet at innretningen er stengt.

Ved ulykker, alvorlige hendelser eller annen uforutsett driftsstans, skal innretningen undersøkes for å fastslå at den er sikker, før den tas i bruk på nytt.

§ 3-6. Vedlikehold

Virksomheten skal ha rutiner for vedlikehold av innretningen. Vedlikeholdsarbeidet skal utføres av kvalifisert personell. Vedlikeholdet skal være lagt opp slik at det forebygger uhell og unormal slitasje. Ved bruk av innretningen i forbindelse med normal funksjonsprøving, prøvekjøring eller andre typer kontroll, hvor sikkerheten ved innretningen kan være redusert, skal den ikke være tilgjengelig for publikum.

Rutinene skal beskrive forsvarlig periodisk kontroll.

For innretninger hvor det foreligger beskrivelse av vedlikeholdet fra leverandøren, skal denne beskrivelsen følges. I tillegg skal virksomheten vurdere behov for ytterligere vedlikehold eller kortere intervaller enn det leverandøren har anbefalt.

For innretninger hvor det ikke foreligger beskrivelse av vedlikehold og intervaller fra leverandøren skal det gjennomføres daglige, ukentlige og årlige kontroller. Hovedrevisjon skal minst utføres hvert femte år.

Det skal fortløpende dokumenteres hvilket vedlikehold som utføres.

§ 3-7. Skilting

Ved innretningen skal det være tydelige skilt med kortfattede instruksjoner om hvordan brukerne skal forholde seg, herunder eventuelle helsemessige begrensninger for å benytte innretningen.

Kapittel 4. Felles krav til utførelse**§ 4-1. Krav til konstruksjon**

En fornøyelsesinnretning skal være konstruert slik at brukerne er sikret mot skade eller fare for skade.

En fornøyelsesinnretning skal være konstruert og montert slik at nødvendig kontroll- og vedlikeholdsarbeid samt utskifting av deler kan foretas på en sikker og hensiktsmessig måte.

Bevegelige innretninger må kunne stanses under drift uten at det går ut over brukernes sikkerhet.

Leverandørens beskrivelse av montering, demontering, driftskontroll, drift og vedlikehold skal finnes på norsk, svensk eller dansk. For personell som ikke behersker norsk, svensk eller dansk skal relevante deler av dokumentasjonen oversettes til språk personellet behersker.

§ 4-2. Oppføring

Grunnforholdene må være slik at fornøyelsesinnretningen får en stabil plassering.

Fornøyelsesinnretningene skal plasseres innbyrdes og i forhold til andre konstruksjoner og bygninger på anlegget, og i forhold til terreng, på en slik måte at på- og avstigning kan foregå sikkert.

Fornøyelsesinnretning som settes i bevegelse skal være avskjermet slik at publikum ikke får adgang til bevegelige deler når innretningen er i drift.

§ 4-3. Montering og demontering

Virksomheten er ansvarlig for at montering og demontering av fornøyelsesinnretning blir utført i henhold til leverandørens anvisning og eventuelle vilkår i driftstillatelsen.

Ved montering skal det kontrolleres at alle komponenter som har betydning for sikkerheten, er uten mangler og blir riktig montert. Ved demontering skal det kontrolleres at disse er uten farlig slitasje og ikke har mangler.

Kapittel 5. Tilleggskrav til utleiegokart**§ 5-1. Virkeområde**

Kapittelet gjelder for utleiegokart med maksimal oppnåelig hastighet på 50 km/t og som ikke er regulert av annen lovgivning.

§ 5-2. Krav til bane og kjøretøy

Baner og gokart for utleie skal utformes og bygges slik at kjørere og publikum ikke utsettes for unødig fare.

Kjøretøy som benyttes til barn skal være tilpasset den kjørendes alder, evner og ferdigheter.

Kjøretøy skal være utstyrt med bremses på bakhjulene.

Kjøretøy for barn mellom 8 og 10 år skal ha redusert akselavstand og være tilpasset barn ned til 110 cm høyde.

Kjøretøy for barn fra 8 til 15 år skal ha en gjennomsnittshastighet som ikke overstiger 25 km/t.

Kjøretøy fra ulike hastighetsgrupper skal ikke benyttes samtidig på samme bane.

§ 5-3. Personlig verneutstyr

Under kjøring skal kjøreren og eventuell passasjer være utstyrt med personlig verneutstyr.

§ 5-4. Bemanningskrav

Banen skal bemannes med minst to personer som er kjent med anlegget.

§ 5-5. Signalering

Anlegget skal ha et system for signalering til kjørerne.

Kapittel 6. Andre bestemmelser

§ 6-1. Tilsyn og håndhevelse

Statens jernbanetilsyn skal føre tilsyn med at bestemmelsene i denne forskrift, og i forskrifter og enkeltvedtak gitt i medhold av denne, blir overholdt.

§ 6-2. Klage

Klage over enkeltvedtak truffet av Statens jernbanetilsyn etter forskriften her, avgjøres av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

§ 6-3. Overgangsbestemmelser

Virksomheter som har fornøyelsesinnretninger som ved ikrafttredelse av denne forskrift har sikkerhetsmessig godkjenning gis tidsbegrenset driftstillatelse inntil Statens jernbanetilsyn har verifisert at innretningen fyller forskriftens krav.

For virksomheter med fornøyelsesinnretninger hvor det er krav om bruk av uavhengig inspeksjonsorgan, må slik inspeksjon være utført innen to år fra forskriftens ikrafttredelse.

Kravet til sikkerhetsstyringssystem i § 2-10 må være oppfylt innen ett år fra forskriftens ikrafttredelse.

§ 6-4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2017. Fra samme tid oppheves:

Forskrift 15. mai 1992 nr. 339 til lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker

Forskrift 20. desember 2011 nr. 1495 om utleiegokart

Forskrift 20. desember 2011 nr. 1496 om fornøyelsesinnretning i tivoli og fornøyelsesparker

Forskrift 20. desember 2011 nr. 1514 om vannrutsjebane.